

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 1-2 1977

Nyheter i skattelagstiftningen vid 1977 års taxering

Av bitr. skattedirektören Johan Hirschfeldt

Vuxenstudiestödet

SFS 1975: 327-329 (Prop. 1975: 98, SkU 1975: 27)

SN 1976 s 5 (Jarenius)

Genom ändringar i KL antagna av 1975 års riksdag reglerades skatteplikten för vissa former av vuxenstudiestöd m. m.; jfr f d skattedirektören Christer Jarenius' angivna artikel i denna tidskrift. Bestämmelserna tillämpades i fråga om vuxenstudiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel redan vid 1976 års taxering. I övrigt skall dessa ändringar i KL tillämpas första gången vid 1977 års taxering (jfr övergångsbestämmelserna).

Skattefrihet för engångsbidrag som utgår i samband med arbetsplacering av flyktingar

SFS 1975: 1174 (Prop. 1975/76: 70, SkU 1975/76: 18)

Arbetsmarknadsstyrelsen kan lämna flyktingar engångsbidrag vid den första arbetsplaceringen. Bidragen är avpassade så att de skall motsvara normerna för den kommunala socialhjälpens. Riksdagen har mot bakgrund härav beslutat om en ändring av anvisningarna till 19 § KL som innebär, att skatteplikt inte föreligger för engångsbidrag som utgår i samband med arbetsplacering som utgör led i arbetsmarknadsstyrelsens omhändertagande av flyktingar. Bestämmelsen kommer att tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Avvecklingen av den faktiska sambeskattningen

SFS 1976: 67–84 (Prop. 1975/76: 77, SkU 1975/76: 27)

SN 1976 s 239 och 377 (Björne)

SFS 1976: 1094 (Prop. 1976/77: 41, SkU 1976/77: 12)

Riksdagen antog under våren 1976 med vissa mindre justeringar det i prop. 1975/76: 77 framlagda förslaget om avveckling av den faktiska sambeskattningen. De nya bestämmelserna hade samordnats med den samtidigt genomförda nya beskattningen av fåmansföretagen och dess ägare. Departementsrådet Gunnar Björne har i två artiklar i denna tidskrift redogjort för de nya bestämmelserna. Därvid har Björne särskilt diskuterat och återgivit motivuttalandena rörande regeln om att inkomstuppdelning mellan makar får ske även beträffande inkomst som hänför sig till arbetsinsats i makarnas gemensamma bostadsutrymme ”om med hänsyn till rörelsens art och andra omständigheter skäl därtill föreligger”. Här skall endast några punkter av de tillkomna reglerna redovisas för att ge bakgrunden till de ändringar i den nya lagstiftningen som riksdagen sedermera i december 1976 beslutat.

Vårriksdagens beslut innebar bl. a. följande. I de fall en av makarna hade ledande ställning i den bedrivna verksamheten och den andre maken (medhjälpande make) saknade sådan ställning skulle, för att den medhjälpande maken skulle beskattas för sin arbetsinsats, gälla att denne arbetat i verksamheten minst 600 timmar under beskattningsåret (600-timmarsregeln). Om kravet på antalet arbetstimmar uppfyllts, skulle den medhjälpande maken taxeras för så stor del av nettointkomsten av förvärvskällan som kunde anses motsvara marknadsmässigt vederlag för arbete. Medhjälpande make skulle dock aldrig taxeras för mer än en tredjedel av nettointakten (tredjedelsregeln). I övrigt skulle beskattning ske hos den andre maken. Vidare skulle gälla att rätten för avdrag för lön till barn, som arbetat i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, helt skulle bero på om barnet ansågs tillhöra arbetspersonalen eller inte. Barn under 16 år skulle aldrig anses tillhöra arbetspersonalen. Även i fråga om barn över 16 år skulle vissa begränsningsregler i fråga om avdragsrätten gälla.

Riksdagen har nu emellertid ändrat dessa regler i enlighet med förslag i prop. 1976/77: 41 om ändrade beskattningsregler för egenföretagare m. m. Därvid har 600-timmarsregeln ersatts av en 400-timmarsregel. Tredjedelsregeln har helt slopats. Det föredragande statsrådet har i fråga om inkomstuppdelning i medhjälpparfallen uttalat bl. a. följande.

Vid tillämpning av den här föreslagna 400-timmarsspärren bör, liksom enligt nuvarande regler, arbete i makarnas gemensamma bostadsutrymme få medräknas om det med hänsyn till rörelsens art och andra sådana omständigheter föreligger skäl till det. Detta får anses innebära att medhjälpande makes arbetsinsats skall bedömas med utgångspunkt i dess betydelse för verksamheten och utan hänsyn till var arbetet är förlagt. Bedrivs verksamheten i särskilda lokaler bör dock enligt min mening arbete i hemmet

normalt få medräknas endast om arbetet avser klart angivna arbetsuppgifter med omedelbar anknytning till verksamheten. Telefonpassning och medverkan vid representation bör t. ex. som regel inte beaktas. Hänför sig företagsinkomsten till uppdrag som företagsledaren utför vid sidan av ordinarie arbete bör vidare, oavsett om särskild arbetslokal finns eller inte, inkomstuppdelning godtas endast i rena undantagsfall. Ett allmänt påstående om att medhjälpande make har medverkat i privat konsultverksamhet eller vid utarbetande av tidningsartiklar e. d. bör alltså inte grunda någon rätt för medhjälpande make att beskattas för en del av inkomsten.

Vidare innebär de nya reglerna att medhjälpande make inte, som enligt värriksdagens beslut, skall taxeras för viss del av nettointäkten för hela verksamheten, utan i stället att medhjälpande make beskattas för sin egen nettointäkt av verksamheten. Detta förhållande, att den av makarna bedrivna verksamheten ger upphov till en uppdelad nettointäkt hos dem båda, har sin grund i den samtidigt genomförda nya regleringen av avdrag för egenavgifter, jfr annan plats i denna artikel. Genom riksdagens senaste beslut har också reglerna beträffande beskattningen i samband med barns arbetsinsatser i föräldrarnas verksamhet ändrats. Utgångspunkten är numera att barnet självt skall beskattas för det marknadsmässiga värdet av sitt arbete. I fråga om barn som inte fyllt 16 år behålls dock de nuvarande reglerna. Beträffande äldre barn gäller att barnet beskattas för uppuren ersättning under förutsättning att den är marknadsmässig. Något krav på att lönen måste uppgå till viss minsta storlek för att få beaktas finns inte. Kravet att barnet skall "tillhöra arbetspersonalen" finns alltså inte kvar. Ett heltidsstuderande barn som fyllt 16 år och som arbetar hos föräldrarna under veckoslut och helger beskattas själv för värdet av sin arbetsinsats och föräldrarna åtnjuter avdrag med samma belopp. Föredraganden har understrukit vikten av att föräldrarna fortlöpande för anteckningar om barnets arbetstid och arbetsuppgifter. Detta är av betydelse för att vederlagets marknadsmässighet skall kunna bedömas. De nya reglerna tillämpas första gången vid 1977 års taxering. – RSV har utfärdat anvisningar med anledning av nya regler om uppdelning av inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse samt behandling av lön från fåmansbolag, RSV Dt 1976: 42. Jfr också artikel i kommande nummer av SN.

Förbud mot avdrag för belopp, för vilket arbetsgivare är ansvarig enligt 75 § uppborrdslagen

SFS 1975: 1174 (Prop. 1975/76: 70, SkU 1975/76: 18)

Arbetsgivare, som utan skälig anledning underlåtit att verkställa vederbörligt skatteavdrag, är enligt 75 § uppborrdslagen jämte arbetstagaren ansvarig för skatten till belopp som svarar mot vad som inte avdragits. I prop. föreslogs att en uttrycklig bestämmelse i 20 § KL skulle införas om att belopp, som arbetsgivaren åläggs betala, därför att han inte fullgjort sin skyldighet att verkställa skatteavdrag, inte skulle vara avdragsgillt vid inkomst-

taxeringen. Skatteutskottet tillstyrkte förslaget med ett närmare uttalande i saken. Lagändringen tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Övergång till bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet SFS 1976: 103 (SkU 1975/76: 43)

Enligt 2 § första stycket lagen (1972: 742) om ikraftträdande av lagen (1972: 741) om ändring i KL gäller bl. a. att övergång från kontantmetoden till bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet skall ske från och med 1977 års taxering om bruttointäkten av jordbruksfastighet för beskattningsåret 1974 uppgått till 50 000 kronor eller mera. Från och med 1978 års taxering avsågs samtliga jordbrukare tillämpa bokföringsmässig redovisning. Regeringen har emellertid numera genom förordning (1976: 103) om förlängd tid för övergång till bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet beslutat att förlänga tiden för övergången på följande sätt:

- 1977 års taxering – oförändrade regler.
- 1978 års taxering – övergår jordbrukare som under beskattningsåret 1975 haft en bruttointäkt av jordbruksfastighet om 35 000 kronor eller mera.
- 1979 års taxering – övergår jordbrukare som under beskattningsåret 1976 haft en bruttointäkt av jordbruksfastighet om 20 000 kronor eller mera.
- 1980 års taxering – övergår återstoden av jordbrukarna.

Beskattning av samfälligheter

SFS 1975: 259–264 (Prop. 1975: 48, SkU 1975: 22)

SFS 1976: 1176 (Prop. 1975/76: 70, SkU 1975/76: 18)

SN 1977 s 21 (Toftered)

Den av 1975 års riksdag beslutade nya lagstiftningen om beskattning av samfälligheter tillämpas första gången vid 1977 års taxering. Här skall enbart hänvisas till skattekonsulten Lennart Toftereds utförliga redogörelse för de nya reglerna i detta nummer av tidskriften.

Ändrade avdragsregler för egenavgifter

SFS 1976: 460–461 (Prop. 1975/76: 178, SkU 1975/76: 68)

SFS 1976: 1094 (Prop. 1976/77: 41, SkU 1976/77: 12)

I två etapper har riksdagen antagit ändrade avdragsregler för egenavgifter, dvs socialförsäkringsavgifter och allmän arbetsgivaravgift som utgår på egenföretagares inkomster. Egenavgifter som belöper på inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse skall enligt vårriksdagens beslut inte avdragas som allmänt avdrag utan som omkostnad i förvärvskällan. Höstriksdagen har fattat

beslut bli om hur avdrag för egenavgifter skall ske i de fall då inkomsten av en verksamhet fördelas mellan makar. Jfr också artikel i kommande nr av SN.

Schablonavdraget

Egenavgifterna grundas på taxeringen. Om avdrag för egenavgifter skall kunna ske i förvärvskällan för det aktuella beskattningsåret måste en förhandsuträkning ske, varefter en avstämning mot den slutliga avgiften får ske nästa år. Vid taxeringen medges därför ett schablonavdrag i regel beräknat på ett underlag som motsvarar bruttointäkterna i förvärvskällan efter avdrag för andra omkostnader än schablonavdraget. Inkomst av jordbruksfastighet som den skattskyldige inte själv brukat får dock inte räknas in i underlaget. Detsamma gäller inkomst i form av sjukpenning och liknande ersättningar. Underskott av jordbruksfastighet får inte kvittas mot inkomst av rörelse och viceversa. Däremot får kvittning inom samma inkomstslag ske. Avdraget utgör för flertalet berörda skattskyldiga 10 % av den del av underlaget, som inte överstiger 10 000 kronor, 20 % av den del av underlaget, som ligger mellan 10 000 och 100 000 kronor, och 15 % av överskjutande del av underlaget. För skattskyldiga som fyllt 65 år vid ingången av året före taxeringsåret är schablonavdraget 4 % av underlaget.

Avstämningen av schablonavdraget

Efter debiteringen av slutlig skatt skall en avstämning ske mellan de slutligt debiterade avgifterna och schablonavdraget. Är de debiterade avgifterna större än schablonavdraget, åtnjutes avdrag i förvärvskällan för kostnaden vid följande års taxering. I det motsatta fallet skall skillnadsbeloppet då tas upp som intäkt i förvärvskällan. Restituerade, avkortade eller avskrivna egenavgifter tas upp som intäkt i förvärvskällan för det beskattningsår då avgiften ändrats. Egenavgifter som påförts som tillkommande skatt får dras av i förvärvskällan.

I de fall varken jordbruk eller rörelse bedrivits under det beskattningsår då debiteringen av slutlig skatt äger rum redovisas skillnadsbelopp som allmänt avdrag respektive intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

Övergångsbestämmelserna

De nu redovisade reglerna tillämpas första gången vid 1977 års taxering då schablonavdrag alltså medges. Med tillämpning av de tidigare reglerna skulle avdrag för avgifter debiterade som slutlig skatt enligt 1976 års taxering till fullo få dras av som allmänt avdrag vid 1977 års taxering. Vid denna taxering skulle alltså avdrag medges både i förvärvskälla och som allmänt avdrag. För att eliminera denna effekt innebär övergångsbestämmelserna att det allmänna avdraget för egenavgift påfört enligt 1976 års taxering som regel

skall delas upp så att en tredjedel av avdraget medges vid vardera av 1977–1979 års taxeringar. Understiger avgiften 3 000 kronor får dock hela avdraget ske vid 1977 års taxering. Samma direkta avdragsrätt föreligger vid 1977 års taxering även i det fall den skattskyldige avlidit under beskattningsår för vilket taxering sker år 1976 eller 1977 och vid 1978 års taxering om dödsfallet ägt rum under det beskattningsår för vilket taxering sker år 1978. Slutligen får direkt avdrag ske vid 1977 års taxering om den skattskyldige nedlagt jordbruk eller rörelse under beskattningsår för vilket taxering sker år 1976 i den mån avgifterna belöper på inkomst av den nedlagda förvärvskällan.

Lagstiftningen under hösten 1976

Efter riksdagsbehandlingen under våren 1976 kvarstod vissa frågor rörande avdrag för egenavgifter olösta. På förslag i prop. 1976/77: 41 har riksdagen beslutat om vissa tillägg till den nya lagstiftningen.

Beräkning av makars avdrag för egenavgifter

Riksdagens beslut i fråga om beräkning av makars avdrag för egenavgifter innebär såsom skatteutskottet sammanfattat reglerna i korthet följande. Makarna uppger som vanligt samtliga intäkter och avgående poster. Här bortses dock till en början från schablonavdraget för egenavgifter. För makar som gemensamt bedrivit verksamheten fördelas inkomsten dem emellan efter vad som skäligen tillkommer vardera maken med hänsyn till hans arbete och övriga insatser i verksamheten. Har däremot en av makarna haft ledande ställning, skall han i princip beskattas för hela inkomsten av verksamheten. I så fall skall således den företagsledande maken ta upp även andre makens intäkter och dennes avgående poster, fortfarande frånsatt schablonavdrag för egenavgifter. Den slutsumma som därefter återstår vid taxeringen till statlig inkomstskatt får emellertid – under vissa förutsättningar – helt eller delvis överflyttas till andre maken. Den del som överflyttas till andre maken får dock inte överstiga värdet av dennes arbetsinsats, uppburen sjukpenning e. d. och skälig ränta på insatt kapital. Eftersom reglerna således innebär att en del av en gemensam nettointäkt, beräknad före schablonavdrag för egenavgifter, hänförs till medhjälpare make, kan denne givetvis inte tillgodoföras så stort belopp att underskott uppkommer för andre maken. Om förvärvskällan inte lämnat något gemensamt överskott utan underskott, får den företagsledande maken åtnjuta avdrag härför enligt 46 § KL.

Sedan det framräknade nettobeloppet i förekommande fall fördelats mellan makarna, medges slutligen schablonavdrag för egenavgifter. Vad som härfter återstår utgör den skattskyldiges nettointäkt. Om fastighet ingår i förvärvskällan får ägaren från nettointäkten avräkna s. k. procentavdrag avseende garantibeloppet för fastigheten. – I sammanhanget har skatteutskottet

också uttalat att skogskontoavsättningar och särskilt investeringsavdrag enligt 1975 års regler skall avräknas vid inkomstberäkningen för den förvärvskälla vari verksamheten ingår. Nettointäkten framkommer alltså först sedan dessa poster beaktats. – De nya reglerna tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

80/85-procentregeln

Riksdagen har även beslutat ändra den sk 80/85-procentregeln. Enligt tidigare regler skulle skatten nedsättas om det belopp som den skattskyldige för visst beskattningsår måste betala i kommunalskatt, statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt överstiger viss del (80/85 %) av den skattskyldiges till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst (spärrbeloppet). De nya reglerna innebär att också den skattskyldiges egenavgifter skall få räknas in i det belopp som jämförs med spärrbeloppet. I fråga om skattskyldig, som vid taxeringen till statlig inkomstskatt fått särskilt investeringsavdrag eller avdrag för egenavgifter skall spärrbeloppet utgöra 80/85 procent av summan av den beskattningsbara inkomsten och de belopp varmed sådana avdrag medgivits. Ändringarna i fråga om 80/85-procentregeln skall tillämpas första gången på skatter och egenavgifter som påförs på grund av 1978 års taxering i fråga om skatter och egenavgifter som hänför sig till inkomster under år 1977 och senare år.

Skogskontolagen

Genom de ändrade reglerna som under året tillkommit i fråga om inkomstuppdelning mellan makar, jfr vad som ovan anförts om avvecklingen av den faktiska sambeskattningen, har ändringar skett i skogskontolagen, jfr SFS 1976: 70 och SFS 1976: 1096 och förarbetena därtill.

Egenföretagares avdragsrätt för grupplivförsäkring

SFS 1976: 1094 (Prop. 1976/77: 41, SkU 1976/77: 12)

Grupplivförsäkring förekommer även bland egenföretagare såsom advokater och jordbrukare. Premien för försäkringen har i sådant fall inte varit avdragsgill som driftkostnad i förvärvskällan utan endast inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget i 46 § KL. Riksdagen har emellertid nu med verkan från och med 1977 års taxering beslutat medge egenföretagare avdragsrätt för premie för grupplivförsäkring vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse. De nya reglerna har tagits in i punkt 9 tredje stycket av anvisningarna till 29 § KL till vilken bestämmelse en regel i punkt 2 tredje stycket av anvisningarna till 22 § KL hänvisar. Vidare har en korresponderande regel tagits in i 46 § 2 mom KL för att klargöra att allmänt avdrag inte får

åtnjutas i den mån avdrag i förvärvskällan sker. I de fall ersättning enligt försäkringsavtalet kan utgå efter förmånligare grunder än vad som gäller för befattningshavare i statlig tjänst är dock avdragsrätten i förvärvskälla begränsad. Den del av premien som belöper på den överskjutande förmånen är avdragsgill endast inom ramen för försäkringsavdraget.

Beskattning av rennärigen

SFS 1976: 924–927 (Prop. 1975/76: 107, SkU 1976/77: 2)

Riksdagen har antagit nya beskattningsregler för rennärigen som innebär att övergång till bokföringsmässig redovisning av inkomst av renskötsel skall ske senast vid 1979 års taxering. Bokföringslagen (1976: 125) blir i fråga om renskötselrörelse tillämplig först fr. o. m. den 1 januari 1978. De nya beskattningsreglerna innebär vidare bl. a. att undantaget från deklara-tions-skyldighet för sames inkomster av renskötsel skall upphöra. Samebyarna föreslås bli oinskränkt skattskyldiga och beskattade till statlig inkomstskatt efter en skattesats av 15 %. I prop. föreslogs i anledning härav vissa nya övergångsregler i lagen (1973: 323) om ikraftträdande av lagen (1973: 322) om ändring i KL (1973 års ändringar av punkt 1 av anvisningarna till 41 § KL). Enligt prop. skulle renägare som övergår till bokföringsmässig redovisning få möjlighet att fördela värdena på vissa utgående balansposter under en fem-årsperiod. Riksdagen beslöt emellertid i anledning av skatteutskottets förslag i stället att vid övergången till bokföringsmässig redovisning införa regler om ingångsvärden för stamdjur i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller inom jordbruket. En renräkning efter höstslakten året före övergångs-året bör göras för att ge ett underlag för bestämmandet av antalet stamdjur vid övergångstillfället. Ingångsvärdet för stamdjuret, den s. k. nettorenhjorden, bör bestämmas till den faktiska anskaffningskostnaden för nyuppsättning av djuren eller – om den skattskyldige under minst de senaste fem åren före övergången haft stamdjur i förvärvskällan eller förvärvat djuren genom arv, gåva e. d. – till ett belopp som motsvarar de av RSV fastställda värdena för renar i olika åldersgrupper.

Nya beskattningsregler för pensionsförsäkringar och ändrade avdragsregler för tryggande av pensionsåtagande

SFS 1975: 1347–1354 (Prop. 1975/76: 31, SkU 1975/76: 20)

SN 1976 s 21 (Wahlgren)

SFS 1976: 1102 (Prop. 1975/76: 208, SkU 1976/77: 8)

SFS 1976: 1099–1101 (Prop. 1976/77: 48, SkU 1976/77: 14)

Vid 1975 års riksdag antogs nya beskattningsregler för pensionsförsäkringar och arbetsgivares kostnader för tryggande av anställdas pensionering. Över-

gångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen togs in i en särskild ikraftträdandelag (1975:1348). Genom ändringarna i KL och genom ikraftträdandelagen tillkom flera dispensregler enligt vilka RSV kan medge avsteg från vissa eljest gällande beskattningsregler på området. En utförlig redogörelse för denna lagstiftning har lämnats av regeringsrådet Göran Wahlgren i en artikel i tidigare nummer av denna tidskrift.

Sedermera tillkallades Utredningen om beskattning av tjänstepensioner för att se över vissa frågor angående avdrag vid inkomsttaxeringen för tryggnad av anställdas pensionering m m. Utredningen lade fram vissa av sina förslag i delbetänkandet (Ds Fi 1976:6) Avdrag för kostnader för tryggnad av pensionsåtaganden som avviker från allmän pensionsplan, m m. Under hösten 1976 har riksdagen behandlat två propositioner med förslag till ändringar i 1975 års lagstiftning. Dessa förslag har i huvudsak grundats på detta delbetänkande. Här skall en kortfattad redogörelse lämnas för de av riksdagen nu beslutade författningsändringarna.

I prop. 1975/76:208 föreslogs två ändringar. Det första förslaget avsåg en ändring i ikraftträdandelagen rörande äldre tjänstepensionsförsäkringar för arbetstagare i aktiebolag och ekonomisk förening med bestämmande inflytande i företaget. Detta förslag arbetades emellertid in i prop. 1976/77:48, varför nyssnämnda prop. i denna del lämnades utan åtgärd av riksdagen. Det andra förslaget rörande ändrade beskattningsregler för temporär efterlevandepension till make och därmed jämställd person. Enligt de år 1975 antagna reglerna gällde i detta avseende att efterlevandepension till make i princip inte fick upphöra eller ändras förrän fem år förflutit efter den försäkrades död. Undantag härifrån medgavs dock bl a såtillvida att pensionen fick upphöra om den efterlevande maken före femårsperiodens utgång fyllde 65 år. Riksdagen har numera på grundval av förslag i propositionen antagit den utvidgningen av undantaget att pensionsutbetalningarna – oavsett den efterlevandes ålder – får upphöra vid en i försäkringsavtalet angiven tidpunkt även om dödsfallet inträffat mindre än fem år dessförinnan. Härigenom blir det alltså, liksom var förhållandet under åren 1951–1975, åter möjligt att till förmån för make eller därmed jämställd person teckna försäkring av temporär efterlevandepension med bestämd sluttidpunkt för utbetalningarna även bortsett från de fall då 65-årsregeln kunde tillämpas. Ändringen har medfört att punkt 1 tionde stycket av anvisningarna till 31 § KL fått en ny lydelse som skall tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

De begränsningar i arbetsgivarnas avdragsrätt för kostnader för tryggnad av pensionsåtaganden som infördes genom 1975 års lagstiftning avser inte aktuella utbetalningar av årlig pension. Dessa regler gäller beträffande kostnader för tryggnad av anställdas framtida pensionering och innebär att avdrag medges endast med belopp som motsvarar kostnad för att trygga pension enligt allmän pensionsplan eller därmed jämställt pensionsåtagande.

Denna begränsning berör emellertid inte avdragsrätten för äldre pensionslöften, dvs sådana löften som lämnats intill 1975 års utgång. Beträffande pension till delägare i fåmansbolag skall dock reglerna gälla fr o m 1976 års taxering.

De i prop. 1976/77: 48 framlagda förslagen om ändrade avdragsregler för kostnader för tryggnad av pensionsåtaganden, m m har med några smärre justeringar antagits av riksdagen. De nya bestämmelserna innebär bl a följande.

Förhandstecknad full pension enligt allmän pensionsplan

Genom en ny bestämmelse i punkt 2 e första stycket av anvisningarna till 29 § KL klarläggs att ett företag som vid ett ikraftträdande av en ny allmän pensionsplan omedelbart tecknar försäkring eller lämnar utfästelse upp till planens slutliga nivå har rätt till avdrag för hela denna kostnad.

Avgång i förtid. Lägre pensionsålder

Det förekommer att anställda pensioneras före ordinarie pensionsålder men att arbetsgivaren ändå åtar sig att utge fulla pensionsförmåner. Lägsta pensionsålder för pensionsförsäkring är 55 år enligt punkt 1 av anvisningarna till 31 § KL. Den nya lagstiftningen i punkt 2 e av anvisningarna till 29 § KL innebär skilda regler i nämnda hänseende för å ena sidan vanliga anställda (oberoende arbetstagare) och å andra sidan arbetstagare-huvuddelägare (beroende arbetstagare). I fråga om oberoende arbetstagare gäller att om den allmänna pensionsplanen medger det avdragsrätt föreligger för kostnader för att trygga åtagande som innebär rätt till pension före 65 års ålder, dvs ned till 55 års ålder. Om planen inte medger sådant tryggnad – såsom är fallet beträffande den sk STP-planen mellan SAF och LO – fordras dispens av RSV för att avdragsrätt skall föreligga för utfästelse för pension före 65 års ålder. I fråga om de beroende arbetstagarna gäller att det är möjligt att om planen medger det utan dispens avtala om en pensionsålder om lägst 60 år. För avdragsrätt vid avtal om lägre pensionsålder än 60 år fordras i dessa fall dock dispens av RSV i den mån fråga är om utfästelser lämnade den 23 november 1976 eller senare, jfr ändringen i 8 § andra stycket ikraftträdandelagen.

Kompensation för bortfallande ATP vid utlandstjänstgöring

Föredragande statsrådet har i ett motivuttalande i propositionen klarlagt att avdragsrätt bör föreligga för sådana ATP-liknande pensionsförmåner för vilka ofta tecknas försäkring vid utlandstjänstgöring under förutsättning att försäkringen avser ett pensionsskydd inom beloppsramen för ITP eller annan tillämplig allmän pensionsplan.

Pensionsutfästelser som avviker från allmän pensionsplan

Inom vissa företag och branscher förekommer sedan lång tid tillbaka pensionsutfästelser som innebär smärre avvikelser från allmän pensionsplan. En av de viktigaste nyheterna i den nu beslutade lagstiftningen är att avdragsrätt medges för kostnader för pensionsutfästelser som avser smärre avvikelser från allmän pensionsplan. Med smärre avvikelser förstås sådana förmånsbelopp som utgår utöver allmän pensionsplan men inom ramen för planens maximilön under förutsättning att den genomsnittliga kostnaden för förmånsbeloppen inte överstiger 8 procent av kostnaden för åtagande enligt planen. Med uttrycket den genomsnittliga kostnaden avses den merkostnad som motsvarande förmåner skulle medföra, om de skulle lämnas åt samtliga som omfattas av planen. Om den genomsnittliga kostnadsökningen överstiger 8 procentsgränsen är inte någon del av kostnaden avdragsgill. En förutsättning för avdragsrätt är att utfästelserna såvitt rör förmåner utöver allmän pensionsplan skall ha tryggats genom pensionsförsäkring. Motivet härför är kontrollskäl. För att arbetsgivaren skall få avdrag för sina kostnader för nämnda förmåner måste han med intyg från försäkringsgivaren styrka att endast smärre avvikelser från allmän pensionsplan föreligger. De nya bestämmelserna har tagits in i punkt 2 e av anvisningarna till 29 § KL. Här kan tilläggas att lagstiftningen innebär att försäkringsgivarnas uppgiftsplikt även i övrigt utvidgats i vissa avseenden.

Tjänstetidsberäkning för full pension

Allmän pensionsplan kräver som regel 30 års anställning med pensionsrätt för att full pension skall utgå. Det händer att en anställd som omfattas av allmän pensionsplan, t ex på grund av tidigare utlandsarbete då pension inte intjänats, inte kan nå upp till en tjänstetid om 30 år. Det förekommer då att arbetsgivaren åtar sig att utge full pension. Genom den nya lagstiftningen får arbetsgivaren avdragsrätt i sådana situationer. Avdragsrätt skall nämligen numera medges för arbetsgivares kostnader för pensionsåtagande enligt allmän pensionsplan även i de fall då han i åtagandet räknar in arbetstagarens anställningstid hos annan arbetsgivare. Avräkning av tidigare intjänad pension skall dock ske på sätt som närmare diskuteras i propositionen.

Avdragsrätten i fall där allmän pensionsplan inte föreligger

Redan enligt 1975 års regler likställs med allmän pensionsplan pensionsåtaganden för förmåner som ryms inom vad som är sedvanligt enligt allmän pensionsplan i fråga om arbetstagare med motsvarande arbetsuppgifter eller hans efterlevande. Förutsättningen för avdragsrätt är dock att pensionsåtagande som inte tryggats genom pensionsförsäkring eller avsättning till stiftelse skall tryggas genom kreditförsäkring. Genom den nya lagstiftningen utvidgas

begreppet allmän pensionsplan till att i skatterätten även omfatta pensionsbestämmelser som rekommenderats av kommunförbund och antagits som pensionsreglemente för kommun och vissa andra särskilt angivna rättssubjekt, varvid i vissa fall krävs att borgen tecknats för utfästelsen. Vidare jämföras med allmän pensionsplan pensionsåtagande som lämnats av statligt företag och för vilket staten tecknat borgen. Slutligen äger RSV dispensvägen förklara att även annan pensionsåtagande vid tillämpningen av KL skall anses som allmän pensionsplan. Sådan dispens är avsedd för vissa typer av privata företag och organisationer som i praktiken har svårt att kreditförsäkra åtagandet och där en dispens inte skulle verka konkurrensnedvridande.

För de fall då arbetstagare inte omfattas av allmän pensionsplan har vidare införts en ny avdragsregel som innebär att arbetsgivaren i vissa fall kan få avdrag för kostnader för premier för tjänstepensionsförsäkring med belopp motsvarande 30 procent av den lön som har utgivits till arbetstagaren under beskattningsåret eller året dessförinnan. Vid beräkningen av avdrag får dock lön som överstiger tjugo basbelopp inte räknas in. Denna 30-procentregel kan inte kombineras med annan trygghetsform beträffande pension för samma arbetstagare.

Samtidigt har vissa ändringar skett i fråga om bestämmelserna i 46 § 2 mom femte och sjätte stycket KL i fråga om både beroende och oberoende arbetstages avdrag för premier för egen pensionsförsäkring. I dessa delar, som medför ändringar i fråga om bl a hittills gällande dispensregler, hänvisas till lagtexten och propositionen, varvid även övergångsbestämmelserna bör uppmärksammas.

Beskattning av tjänstepension vid bosättning utomlands

I syfte att undanröja vissa olikheter har slagits fast att belopp som faller ut på grund av tjänstepensionsförsäkring i likhet med annan tjänstepension skall beskattas i Sverige endast om den tidigare verksamheten utövats här i landet. En förtydligande ändring härom har skett i 53 § KL och anvisningarna därtill.

När skall s k fortsättningsförsäkring anses tecknad

I propositionen görs ett motivuttalande i fråga om situationen att den anställda vid avgång ur tjänsten tar över en kollektiv tjänstepensionsförsäkring. Försäkringen torde därefter betraktas som en privat pensionsförsäkring. Sådan försäkring bör enligt föredragandens mening anses tecknad vid den tidpunkt då den försäkrade först blev anmäld för inträde i SPP.

Utfästelse om pension utöver allmän pensionsplan lämnad senast den 31 december 1975

Genom den nya lagstiftningen har klarlagts att ny arbetsgivare skall tiller-

kännas samma avdragsrätt som förutvarande arbetsgivare i det fall då en anställd, som fått en pensionsutfästelse före utgången av år 1975 senare byter anställning.

Ikraftträdandet

De nya reglerna tillämpas första gången vid 1977 års taxering. Enligt övergångsbestämmelserna till ändringarna i KL gäller bl a att skattskyldig, som vid 1976 års taxering erhållit avdrag för kostnader för tryggnad av pensionsåtagande enligt de år 1975 införda reglerna, om avdraget uppgår till lägre belopp än som följer av de nya bestämmelserna genom besvär i särskild ordning kan erhålla tillämpning av de nya reglerna även vid denna taxering. Slutligen har även 2 och 8 §§ ikraftträdandelagen (1975: 1348) ändrats genom den nya lagstiftningen. Härvid bör särskilt uppmärksammas att skatteutskottets behandling av propositionen föranledde två ändringar i det av regeringen framlagda förslaget.

Jfr också artikel i kommande nummer av SN.

Skatteplikt för utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid vuxenutbildningen

SFS 1976: 331 (Prop. 1975/76: 193, SkU 1975/76: 62)

Riksdagen har antagit en ändring av punkt 12 tredje stycket av anvisningarna till 32 § KL som innebär att utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna utgör skattepliktig intäkt av tjänst. Bidragen till doktoranderna avses ersätta de skattefria doktorandstipendierna. I prop. har departementschefen uttalat bl. a. följande: "Några särskilda regler rörande avdrag för kostnader vid beskattningen av ifrågavarande bidrag behövs enligt min mening inte. Såvitt gäller utbildningsbidragen till doktorander bestrids kostnader för resor, material m. m. i allt väsentligt med medel från driftkostnads- eller forskningsrådsanslag hos den myndighet som utbetalar bidragen. Kostnader av avdragsgill natur torde därför inte uppkomma i någon större omfattning." Skatteintäkterna av bidragen skall i sin helhet tillfalla staten. Bestämmelserna tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Beskattning av realisationsvinster

SFS 1976: 343-347 (Prop. 1975/76: 180, SkU 1975/76: 63)

SN 1976 s 355 och 413 (Swartling och von Bahr)

Den nya lagstiftningen om realisationsvinstbeskattningen, tillämplig på avyttringar som äger rum fr o m den 1 april 1976, gäller första gången vid 1977 års taxering. Här skall endast hänvisas till kanslirådet Anders Swartlings och assessorn Stig von Bahrs utförliga artikel i två tidigare häften av denna

tidskrift. RSV har meddelat föreskrifter rörande omräkningstal vid realisationsvinstbeskattning av fastighet vid 1977 års taxering, RSV Dt 1976: 14.

Fåmansföretagens beskattning

SFS 1976: 85–87 (Prop. 1975/76: 79, SkU 1975/76: 28)

SN 1976 s 195 (von Bahr)

SFS 1976: 1094 (Prop. 1976/77: 41, SkU 1976/77: 12)

I fråga om innebörden av de av riksdagen under våren 1976 antagna nya reglerna för beskattning av fåmansföretagen och deras ägare hänvisas till assessorn Stig von Bahrs artikel i tidigare nummer av denna tidskrift. Jfr även jur kand Staffan Seths inlägg i SN 1976 s 343. De nya bestämmelserna var i vissa avseenden samordnade med de samtidigt genomförda reglerna om slopande av den faktiska sambeskattningen, jfr vad som ovan anförts i denna artikel i fråga om inkomstuppdelning i medhjälpande makefallen, 600-timmarsregeln, tredjedelsregeln och barns arbetsinsatser.

Riksdagen har i december 1976 antagit förslag i prop. 1976/77: 41 om ändrade beskattningsregler för egenföretagare m. m. Därvid har vissa ändringar i förhållande till värriksdagens beslut vidtagits. Ändringarna är i fråga om fåmansföretagens och dess ägares beskattning i huvudsak parallella med de ändringar som skett i fråga om reglerna om slopande av den faktiska sambeskattningen. I fråga om beskattningen av medhjälpande makes och barns arbetsinsatser i fåmansföretag kan därför hänvisas till det ovan nämnda avsnittet i denna artikel. Här skall endast erinras om att föredraganden påmint om att sloandet av tredjedelsregeln kan få till konsekvens att lön till barn från exempelvis ett av föräldrarna ägt aktiebolag skall beskattas hos medhjälpande make, nämligen i det fall då denne har högre inkomst från företaget än företagsledaren. Tidigare medförde tredjedelsregeln att barnets inkomst inte kunde flyttas över till annan än företagsledaren. De nya reglerna skall tillämpas första gången vid 1977 års taxering. RSV har meddelat dels anvisningar ang. nya regler för beskattning av fåmansföretag m. m. (RSV Dt 1976: 35) och dels anvisningar med anledning av nya regler om uppdelning av inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse samt beskattning av lön från fåmansföretag (RSV Dt 1976: 42).

Jfr också artikel i kommande nummer av SN.

Aktiefonder

SFS 1974: 994–999 (Prop. 1974: 181, SkU 1974: 64)

SN 1976 s 11 (Jarenius)

De nya reglerna om beskattning av aktiefonder tillämpas utan undantag från och med 1977 års taxering (jfr övergångsbestämmelserna). Här kan vidare anmärkas att det genom ändringar i kupongskattelagen (SFS 1975:

1382) tillkommit regler om förfarandet vid innehållande av kupongskatt vid utdelning på andel i svensk aktiefond. Dessa bestämmelser har trätt i kraft den 1 januari 1976. Jfr prop. 1975/76: 76 och SkU 1975/76: 23.

Rätten för varvsföretag att redovisa skepp och skeppsbygge som lagertillgång

SFS 1973: 1208 (Prop. 1973: 199, SkU 1973: 75)

SFS 1975: 921

Vid 1973 års riksdag antogs vissa ändringar i sjölagen rörande sjöpanträtt och skeppshypotek m. m. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 1976. Bestämmelserna i sjölagen innebär bl. a. att begreppet fartyg delas in i två kategorier, dels skepp och dels båtar. För skepp och skeppsbygge införs ett registrerings- och inskrivningssystem liknande det som tillämpas inom fastighetsrätten. Båtar behandlas däremot som lösöre i allmänhet. Inskrivning av rätt till skepp eller skeppsbygge medför vissa rättsverkningar. Sedan inskrivning sökts för förvärv på grund av överlåtelse – inbegripet beställning – får skeppet eller bygget inte tas i anspråk för annan fordran mot överlåtaren än sådan som är förenad med panträtt eller retentionsrätt i egendomen. Köpare som begagnat sig av de nya inskrivningsreglerna får härigenom en väsentligt starkare rätt till ett icke levererat skepp eller skeppsbygge än han tidigare haft. Denna rätt har bedömts vara så stark att varvsföretaget rimligen inte kan vara berättigat att redovisa det överlåtna skeppet eller bygget som tillgång i sin rörelse. Därmed skulle varvet gå miste om rätten att utnyttja skeppet eller bygget som nedskrivningsunderlag.

I syfte att förhindra att revideringen av sjölagen skulle försämra varvens nedskrivningsmöjligheter föreslogs i prop. en särskild regel i punkt 1 första stycket av anvisningarna till 41 § KL. Riksdagen antog förslaget. Regeln innebär att bestämmelserna i 41 § KL om lager får tillämpas även i fråga om skepp eller skeppsbygge, på vilket den skattskyldige utfört eller avser att utföra arbete i icke oväsentlig omfattning, utan hinder av att den skattskyldige avyttrat skeppet eller bygget. Detta gäller dock endast intill dess skeppet eller bygget levererats till förvärvaren. Regeln är dispositiv och påverkar inte köparens rätt till kontraktsnedskrivning m. m. Bestämmelsen har numera trätt i kraft och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

1975 års skattepaket

SFS 1975: 312–313 (Prop. 1975: 92, SkU 1975: 25)

SN 1975 s 309 (Björne)

Vid 1975 års riksdag beslutades en skatteomläggning för år 1976. Beslutet innebar bl. a. vissa sänkningar av skatteskalen vid den statliga inkomsttaxeringen. Se vidare departementsrådet Gunnar Björnes nämnda artikel i denna tidskrift.

Folkpensionärernas beskattning

SFS 1975: 312–313 (Prop. 1975: 92, SkU 1975: 25)

SN 1975 s 309 (Björne)

SFS 1976: 1083–1084 (Prop. 1976/77: 45, SkU 1976/77: 15)

Genom lagstiftning år 1975 (1975 års skattepaket) genomfördes vissa ändringar i fråga om folkpensionärernas beskattning. Dessa ändringar innebär bl a att det extra avdraget för gift folkpensionär från inkomståret 1976 beräknas utan hänsyn till makens inkomst. Vidare gäller att vid beräkning av det extra avdraget pensionstillskotten räknas som sidoinkomst. Den inkomst pensionären högst kan ha utan att skattskyldighet uppkommer har bestämts till ett belopp motsvarande summan av ålderspension och inkomster därutöver med 3 800 kr, sedan schablonavdrag med 100 kr gjorts. Om den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten är högre, reduceras det extra avdraget med 40 % av inkomstökningen. Avdraget skall vidare jämkas om den skattepliktiga förmögenheten för ensamstående eller för makar gemensamt överstiger 50 000 kr. Om förmögenhetsvärdet överstiger 80 000 kr medges inte extra avdrag. Värdet av egnahemsfastighet och mindre jordbruksfastighet skall inräknas i förmögenhetsvärdet med skäligt belopp. Vid 1977 års taxering gäller utöver huvudregeln en sk garantiregel som innebär, att gifta pensionärer är berättigade till extra avdrag enligt äldre bestämmelser. Avdraget får dock inte överstiga det avdrag som medgivits vid 1976 års taxering. I fråga om dessa ändringar hänvisas vidare till departementsrådet Gunnar Björnes nämnda artikel i denna tidskrift.

Riksdagen har sedermera under hösten 1976 beslutat om följande ytterligare ändringar i fråga om folkpensionärernas beskattning. De nuvarande nyss nämnda förmögenhetsgränserna vid beräkning av extra avdrag om 50 000 resp 80 000 kr höjs härigenom till 75 000 resp 125 000 kr. Vidare gäller att schablontaxerad villafastighet – alltså även fritidsfastighet – och jordbruksfastighet, som i huvudsak används för bostadsändamål, räknas in i förmögenhetsvärdet med reducerat belopp. Reglerna får emellertid tillämpas på endast en fastighet för varje ägare, och då i första hand på fastighet som utgör stadigvarande bostad för ägaren. Om makar äger var sin fastighet skall motsvarande krav avse makarna tillsammans. De nya reglerna har tagits in i punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL. De gäller första gången vid 1977 års taxering. Det förutsätts att RSV utfärdar anvisningar om avdragets närmare beräkning. Den genomförda ändringen får ses som en provisorisk lösning i avvaktan på 1972 års skatteutrednings översyn av folkpensionärernas skattesituation.

Vidare har riksdagen beslutat att inför 1977 års taxering genomföra en till de nya reglerna om extra avdrag anpassad reglering av folkpensionärernas deklARATIONSSKYLDIGHET. De ändrade bestämmelserna härom har tagits in i

22 § 3 mom taxeringslagen. I bestämmelsen har begreppet folkpension definierats som ålderspension, förtidspension, änkepension och hustrutillägg. Barnpension och vårdbidrag faller däremot utanför begreppet. För gift folkpensionär, vars make uppbär folkpension, inträder deklARATIONSSKYLDIGHET då hans inkomster sammanlagt uppgått till minst 11 700 kr. För annan folkpensionär gäller i stället gränsen 13 500 kr. Deklarationskyldighet föreligger dock i dessa fall om den skattskyldiges make är skyldig att avlämna självdeklaration, om den skattskyldige varit bosatt i riket endast en del av beskattningsåret, om han har skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstigande 75 000 kr eller om garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för honom. Vidare gäller i fråga om makar att deras deklARATIONSSKYLDIGHET skall bedömas med hänsyn till deras sammanlagda förmögenhet. – RSV har meddelat anvisningar rörande extra avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer, m m vid 1977 års taxering (RSV Dt 1976: 44). Se också särskild artikel i detta nummer.

Ändrade regler för beräkning av existensminimum

SFS 1976: 88–93 (Prop. 1975/76: 91, SkU 1975/76: 32)
SN 1976 s 244 (Björne)

Nya regler för beräkning av existensminimum bl. a. vid beskattningen trädde i kraft den 1 april 1976. Bestämmelserna har presenterats av departementsrådet Gunnar Björne i en artikel i denna tidskrift, till vilken hänvisas. Jfr RSV:s föreskrifter om normalbelopp för existensminimum för år 1976 (RSV Du 1976: 5) och RSV:s föreskrifter om existensminimum och förbehållsbelopp för preliminär och kvarstående skatt (RSV Du 1976: 6).

Skattskyldighet för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa m m

SFS 1975: 1174 (Prop. 1975/76: 70, SkU 1975/76: 18)

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa och kontant arbetsmarknadsunderstöd samt timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen utgör skattepliktig intäkt av tjänst. Skattskyldigheten har emellerid hittills inte omfattat personer bosatta utom riket. I prop. konstaterades att dessa ersättningar i vissa fall kan utgå också till personer bosatta utom Sverige. Härmed åsyftades särskilt finska, norska och danska "gränsgångare". I prop. föreslogs att 53 § 1 mom KL skulle ändras så att skattskyldighet beträffande nämnda ersättningar infördes även för person, som ej är bosatt inom riket. Riksdagen antog förslaget. Lagändringen är såvitt gäller samtliga ersättningsformer tillämplig vid 1977 och följande års taxeringar (ifråga om 1976 års taxering m m jfr övergångsbestämmelserna).

Avdrag för bidrag till hypoteksförening m m

SFS 1975: 225 (Prop. 1975/76: 158, NU 1975/76: 48)

SFS 1976: 1033 (Prop. 1976/77: 13, NU 1976/77: 00)

Riksdagen har i två omgångar antagit regler som innebär utökad rätt för stadshypotekskassan och hypoteksbanken att bevilja stadshypoteksförening resp landshypoteksförening bidrag av årsvinsten. I samband därmed har ny skattelagstiftning tillkommit som innebär, att bidragen utgör avdragsgill omkostnad för kassan resp. banken och skattepliktig intäkt för den mottagande föreningen. Den nya lagen - lagen om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till hypoteksförening m. m. - tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Särskilt investeringsavdrag och statligt investeringsbidrag för inventarieanskaffning

SFS 1976: 390-391 (Prop. 1975/76: 150, SkU 1975/76: 67)

SFS 1976: 1103-1104 (Prop. 1976/77: 25, SkU 1976/77: 9)

SN 1976 s 16 (Jarenius) (Atterwall)

Riksdagen antog år 1975 vissa regler om investeringsavdrag och investeringsbidrag, lagen (1975: 1147) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt och lagen (1975: 1148) om statligt investeringsbidrag för inventarieanskaffning. I f. d. skattedirektören Christer Jarenius' nämnda artikel, till vilken hänvisas, redogörs i korthet för innehållet i bestämmelserna. Dessa innebär bl. a. att avdraget och bidraget avser anskaffningar eller tillverkning som skett under perioden den 15 oktober 1975 - den 31 december 1976. Avdraget och bidraget uppgick ursprungligen till 10 % resp. 4 % av anskaffnings- eller tillverkningskostnaden. I prop. 1975/76: 150 föreslogs emellertid en av riksdagen sedermera godtagen höjning av procentsatserna. För investeringar som genomförts under perioden den 1 maj - den 31 december 1976 har således avdraget höjts till 25 % och bidraget till 10 % av anskaffnings- eller tillverkningskostnaderna. Samtidigt har beloppstaket i fråga om bidrag höjts så att bidraget inte får beräknas på högre anskaffnings- eller tillverkningskostnad än 500 000 kronor varje beskattningsår eller alltså så att bidrag kan utgå med högst 50 000 kronor för varje beskattningsår. I prop. uttalades vidare att gällande dispensregel - innebärande att regeringen om synnerliga skäl föreligger får medge avdrag resp bidrag för leveranser som sker efter den 31 december 1976 - borde kunna tillämpas generöst i det fall leverans av maskiner och inventarier på grund av leveranssvårigheter sker under första kvartalet 1977.

Riksdagen har sedermera beslutat förlänga tiden för utnyttjande av särskilt investeringsavdrag och statligt investeringsbidrag till att avse även det första kvartalet 1977. Därvid gäller de förhöjda procentsatserna, 25 % resp. 10 %. Som villkor gäller bl. a. att leverans sker senast den 31 mars 1977. I prop. uttalas, att dispens som innebär en förskjutning av denna senaste

leveranstidpunkt bör komma i fråga endast i vissa undantagsfall, t. ex. om investeringen är av betydande storleksordning och kan förväntas ge en betydande stimulansseffekt. Vidare har den ändringen vidtagits att bidrag skall kunna utgå för högst tre beskattningsår i stället för som tidigare högst två beskattningsår.

Skattelättnader för familjeföretagen

SFS 1976: 332 (Prop. 1975/76: 193, SkU 1975/76: 62)

Genom 1974 års lagstiftning ändrades reglerna för familjeföretagens lättnader vid bl. a. förmögenhetsbeskattningen, jfr SN 1975 s 10 (Jarenius). Dessa ändringar innebar bl. a. att lager och inventarier får redovisas till de lägsta värden som kan godtas vid inkomsttaxeringen. Enligt en spärregel skall dock företagets förmögenhetsvärde i vart fall tas upp till lägst 60 % av det värde som framkommer vid en värdering där inventarierna tagits upp till anskaffningsvärdet efter avdrag för skäligen avskrivning eller utrantering och lagret värderats som helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning. Hänsyn skall i förekommande fall tas till inkurans men inte till s.k. latent skatteskuld.

I prop. 1975/76: 193 konstaterades att spärregeln inte kunnat hindra opåkalade skattelättnader i fråga om byggnadsföretag vars fastigheter utgör lager. Därför föreslogs att fastighet vid tillämpning av spärregeln skulle tas upp till lägst taxeringsvärdet. Vidare anfördes, att hänsyn vid spärregelns tillämpning borde kunna tas inte bara till inkurans utan även till prisfallsrisk men att i det fall fastighet togs upp till taxeringsvärdet något särskilt hänsynstagande till prisfallsrisk normalt inte torde behövas. Slutligen föreslogs ett förtydligande så att det klart framgick att lättnaderna kunde medges i samma utsträckning oavsett om företaget drevs i direktägd form eller i bolagsform.

Skatteutskottet tillstyrkte förslaget men förordade i sitt betänkande, i syfte att undvika icke avsedda skatteskärpningar, en komplettering som innebar, att vid tillämpning av spärregeln hänsyn i regel icke skulle tas till annan latent skatteskuld än utskiftningsskatteskuld i stället för den tidigare gällande regeln som innebar att hänsyn inte skulle tas till latent skatteskuld. Utskottet slog dock samtidigt fast att denna komplettering inte innebar ett frångående av gällande praxis vid värdering av icke börsnoterade aktier enligt avkastningsvärdemetoden eller likvidationsvärdemetoden.

Riksdagen antog utskottets betänkande. De nya bestämmelserna i fråga om förmögenhetsbeskattningen har tagits in i 4 § sjätte stycket och punkt 2 tredje stycket av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen om statlig förmögenhetsskatt. De tillämpas första gången vid 1977 års taxering. RSV har med tillämpning från och med samma taxering meddelat anvisningar angående värdering av icke börsnoterade aktier vid beräkning av skattepliktig förmögenhet, RSV Dt 1976: 15 och RSV Dt 1976: 25.

Immunitet och privilegier

SFS 1976: 661 (Prop. 1975/76: 205, JuU 1975/76: 45)

Riksdagen har antagit en lag om immunitet och privilegier i vissa fall. Lagen gäller i fråga om beskicknings- och konsulatspersonal m. fl. och ersätter lagen (1966:664) med vissa bestämmelser om immunitet och privilegier. Den träder i kraft den 1 januari 1977 (jfr dock även övergångsbestämmelserna).

Dubbelbeskattningsavtal

Här förtecknas vissa av riksdagen antagna avtal för undvikande av dubbelbeskattning m. m.

Zambia (SFS 1975: 1393–1394, Prop. 1974: 119, SkU 1974: 37)

Brasilien (SFS 1975: 1427–1428, Prop. 1975/76: 9, SkU 1975/76: 10)

Malta (SFS 1976: 850–851, Prop. 1975/76: 10, SkU 1975/76: 11)

Polen (ej trätt i kraft, Prop. 1975/76: 212, SkU 1975/76: 69)

Spanien (ej trätt i kraft, Prop. 1976/77: 2, SkU 1976/77: 3)

Tanzania (ej trätt i kraft, Prop. 1976/77: 8, SkU 1976/77: 7)

Nordiska handräckningsavtalet - ändring - (ändringarna har ej trätt i kraft, Prop. 1976/77: 9, SkU 1976/77: 1).

Tillägg

Regeringen har med tillämpning fr. o. m. 1977 års taxering beslutat vissa ändringar i förordningen (1975: 127) om avdrag vid inkomsttaxeringen för bidrag till viss forskning eller visst utvecklingsarbete, SFS 1976: 1115.

Kort före höstriksdagens avslutning har regeringen lagt fram tre propositioner med förslag till ändringar i KL vilka föreslås bli tillämpliga första gången vid 1977 års taxering.

I prop. 1976/77: 50 föreslås ändrade beskattningsregler för vissa ersättningar vid personskada (engångsbelopp eller livränta eller kombination av dessa ersättningsformer). Jfr livförsäkringsskattekommitténs delbetänkande i ämnet, Ds Fi 1975: 8.

I prop. 1976/77: 51 föreslås att Sveriges turistråd befrias från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet med undantag för skyldigheten att erlagga kommunal inkomstskatt för inkomst av fastighet. Förslaget föranleder ändring av 53 § 1 mom första stycket d) KL.

I prop. 1976/77: 52 föreslås att avgångsersättningar som utgår till arbetstagare enligt trygghetsavtal mellan Privattjänstemannakartellen och arbetsgivarorganisationer och som fastställs under ledning av sk trygghetsråd (AGE-ersättningar) skall, på sätt nu är fallet beträffande kollektiv avgångsbidragsförsäkring, AGB, vara delvis skattefria. Förslaget föranleder ändringar i 32 § 1 mom och punkt 11 av anvisningarna till 32 § KL.